

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ БОРГОВОЮ БЕЗПЕКОЮ УКРАЇНИ

студент **Лось В.В.**

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
(Україна)*

Сучасний стан розвитку української економіки вказує на необхідність швидкого вирішення такої важливої проблеми як фінансова стабілізація, що є основою загальнодержавної стабілізації і виходу з економічної кризи. Найважливішою складовою фінансової безпеки вважаємо саме боргову безпеку, проблема якої стала актуальною під час фінансової кризи 2008-2010 і до сьогодні не втрачає цього статусу. Виникає необхідність у систематиці визначення та оцінки боргової безпеки України, адже можемо спостерігати сьогодні постійне нарощення державного боргу. Відомо, що при високому борговому навантаженні підвищується залежність від іноземних кредиторів та ризику впливу як зовнішніх так і внутрішніх факторів при паралельному зростанні бюджетного дефіциту.

Розглянувши теоретичні засади взаємозв'язку фіскальної політики, державного бюджету та бюджетного дефіциту можна побачити, що ці поняття є взаємозалежними. Крім того, між державним боргом та економічною безпекою країни було виявлено наявність чіткого взаємозв'язку (рис.1).

Боргова безпека – це відповідний рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та оптимального співвідношення між ними, достатній для задоволення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує суверенітету держави та її фінансовій системі [2, с. 47].

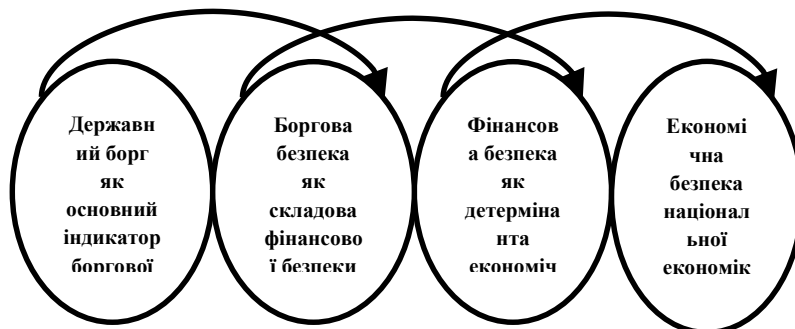

Рис.1 Взаємозв'язок державного боргу та економічної безпеки країни

У світовій практиці для оцінки боргової безпеки існує перелік показників-індикаторів. Найбільшим відомим нормативним документом, рекомендаціями якого користуються як країни ЄС, так і інші країни світу, є Маастрихтський договір. В Україні, за національним законодавством, нормативні значення рекомендованих індикаторів є дещо іншим. Уряд України для розрахунку рівня боргової безпеки керується затвердженими методичними рекомендаціями 2013 року щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [1].

Нами було проаналізовано запас фінансової міцності (відхилення фактичних значень від нормативних) України за індикаторами боргової безпеки на прикладі 2013 року та згруповано їх у 3 групи в залежності від їхньої можливої загрози та встановлено, що за міжнародними стандартами тягар боргу для України ще не є надто загрозовим для боргової безпеки України: з десяти проаналізованих показників п'ять все ще залишаються безпечними, три – мають незначний борговий резерв, а два – становлять реальну загрозу борговій безпеці нашої держави: це рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, що у 2013 становить 1386 дол. США, а це на 1186 дол. США (у 5,93 разів) вище порогового значення, та показник рівня частки ОВДП у сумі державного боргу за цінними паперами, який у 2012 становить 63,4 %, а за стандартами не повинен перевищувати 30% [3-5].

При збереженні зростаючої тенденції основних індикаторів боргової безпеки України, констатуємо можливість загострення ситуації, оскільки в третю групу можуть перейти ще чотири показники: відношення загального обсягу державного боргу у відсотках до ВВП, відношення платежів за державним боргом у відсотках до ВВП, відношення державного боргу у відсотках до доходів державного бюджету та відношення державного боргу у відсотках до доходу бюджету. Щодо показників першої групи, то їх значення є незагрозливими для боргової безпеки України, проте їх не варто відкидати взагалі, оскільки нинішня кризова ситуація в усіх сферах суспільного життя впливає на їх зростання також.

Дослідження моделей управління державним боргом у зарубіжних країнах показало, що у розвинутих зарубіжних країнах не існує єдиної моделі управління державним боргом. Найбільш прийнятною ж для економічної ситуації в Україні є агентська, оскільки має вищу цілеспрямованість, більшість можливостей хеджування ризиків, застосування сучасних систем управління ризиками.

На основі проведеного аналізу ефективності та напрямів оптимізації боргової політики України нами було розроблено пропозиції підвищення її боргової безпеки, які, головним чином, стосуються: створення незалежного агентства по управлінню державним боргом, закриття прогалів в законодавстві, перегляду та оптимізації критичних меж величини боргу, запровадження обов'язкового щоквартального моніторингу основних індикаторів боргової безпеки та розробка на основі вищеперерахованих заходів комплексної стратегії управління державним боргом.

Хочемо зробити наголос на одній принципово важливій позитивній рисі, що характерна для економіки України – наближення критичного стану викликає нагальну потребу кардинальних якісних змін та прориву. Виникає парадокс – поглиблення кризової ситуації може стати для України поштовхом для прогресу.

1. Наказ Міністерства економіки України №1277 від 29 жовтня 2013 року “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України”.
2. Царук О. В. //Концептуальні основи та статичні індикатори оцінки боргової безпеки держави / О. В. Царук // Світ фінансів. – 2007. – № 1 (10). – С. 46-50.
3. Офіційний сайт Європейського банку реконструкції і розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebrd.com/home>
4. Офіційна веб-сторінка Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>
5. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/reference>.

Лось, В.В. Державне управління борговою безпекою України [Текст] / В.В. Лось // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 469-471.